

## ФОНЕТИЧНІ ТРУДНОЩІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

**Сотников А.В.**

*Київський національний лінгвістичний університет*  
*avsotnykov@ukr.net*

*The paper is dedicated to the main phonetic difficulties the lectures face while teaching foreign students English as a second foreign language. The main challenges related to the mother tongue interference are mentioned. There are also examples provided to illustrate the mentioned difficulties as well as the ways of their overcoming.*

**Key words:** vowels, consonants, length, sentence and logical stress, terminal tones.

Україна традиційно є популярною серед іноземних студентів, які прагнуть отримати якісну освіту. Викладання англійської мови студентам-іноземцям передбачає розв'язання низки труднощів, серед яких фонетичні виступають одними з основних. Це видається цілком логічним, оскільки два види мовленнєвої діяльності, а саме аудіювання та говоріння, залежать від рівня сформованості фонетичної компетенції. Досвід роботи зі студентами-іноземцями свідчить, що адаптація вимови до вимог орфоепічної норми виявляється складним завданням. З огляду на специфіку викладання англійської мови як другої іноземної, оволодіння фонетичними навичками не є пріоритетним завданням, оскільки фонетика не виноситься окремим аспектом, на відміну від першої (основної) іноземної мови. Слід зазначити, що викладанню фонетики іноземної мови та формуванню фонетичної компетенції студентів взагалі приділяється незначна увага. Опанування рідної для них мови розпочинається з моменту народження, і за даними спеціалістів, у віці двох років дитина засвоює основні орфоепічні норми рідної мови [1; 2; 3]. З огляду на те, що англійська мова є іноземною, орфоепічні норми рідної мови накладаються на відповідні норми другої мови.

Наприклад, розрізнення тривалості голосних /i:/, /ɪ/ та /ɔ:/, /ɒ/ є складним завданням для студентів з Китаю і Туреччини. Такою самою проблемою здається розрізнення англійських дифтонгів [4]. З огляду на те, що фонематичні помилки призводять до спотворення смислу повідомлення, такі проблеми ускладнюють як розуміння тексту на слух студентами, так і розуміння мовлення самих студентів. З одного боку, контекст допомагає відновити смисл вихідного повідомлення, наприклад, *I live in a big house. This is my horse* розуміються відповідно контекстові фрази, хоча китайські

студенти вимовляють слова **house** та **horse** однаково як /hɔ:s/. Окремою проблемою постають приголосні. Наприклад, фрикативні приголосні /v ð z/ та африката /dʒ/ є складними для китайських і турецьких студентів. З одного боку, вони намагаються замінити фонему /v/ та /z/ російськими відповідними фонемами. З іншого боку, вони досить часто розділяють африкату /dʒ/ на дві окремі фонemi /d/ та /ʒ/. Це дає можливість правильно вимовити цю фонему, і практично не призводить до викривлення смислу повідомлення завдяки комбінаторній властивості англійських африкат та контексту. Відсутній у турецькій мові звук /ð/ замінюється альвеолярною приголосною /t/, що інколи може призвести до часткової втрати смислу повідомлення, наприклад, у висловленнях на кшталт *I'd like the book* /aɪd laɪk ðə bu:k/, де турецькі студенти вимовляють /tə/ замість /ðə/. Крім того, розрізнення фонем /l/ та /r/ становить проблему для студентів з Китаю і Японії, особливо для японців, оскільки в японській мові цей звук відсутній. Одним із шляхів подолання цієї проблеми виявляється поєднання імітаційного та аналітико-імітаційного підходів. Імітаційний підхід передбачає повторюване відтворення еталону фонemi, а аналітико-імітаційний залучає пояснення особливості артикуляції та, за можливості, залучення максимально наближених фонем рідної для студентів мови. Крім того, використання скоромовок та фонетичних курсів “Sound Right” і “Sheep or Ship” дозволяє певною мірою наблизити вимову студентів до прийнятного для розуміння висловлень рівня.

Серед інших проблем можна назвати використання фразового й логічного наголосів, відсутність редукації голосних у ненаголошених складах, що призводить до проблем з актуальним членуванням повідомлення та неправильним розташуванням інформаційного фокусу. Цю складність можна пояснити ритмічною організацією рідних мов студентів (китайської, японської та турецької відповідно). Інтерференція рідної мови виявляється значною, і тому одним із шляхів подолання цієї проблеми є ознайомлення студентів з правилами фразового та логічного наголосів в англійській мові, і залучення прикладів, коли неправильно використаний наголос призводить до часткового спотворення смислу повідомлення. Інтонаційне оформлення повідомлень іноземними студентами свідчить також про значний вплив рідної мови. Щодо термінальних тонів, студенти переважним чином здатні оволодіти простими спадними й висхідними тонами, а складні тони

практично відсутні в їхньому мовленні (виняток становлять китайські студенти, які можуть пристосувати тони рідної мови).

З огляду на важливість фонетичної компетенції для справжнього опанування іноземної мови, необхідно повернутися до аспектного викладання фонетики. Залучення сучасних фонетичних мультимедійних курсів та використання традиційних методів навчання вимови надають можливість розв'язати більшість фонетичних проблем у мовленні іноземних студентів упродовж перших років навчання. Однак, убачається доцільною необхідність розробки комплексної методики навчання іноземних студентів максимально адаптованій до вимог орфоепічної норми англійської вимови.

### **Література**

1. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность. – М.: Красанд, 2010. – 2016 с.
2. Филичева Т. Б. Особенности формирования речи у детей дошкольного возраста: монография. – М., 2000. – 314 с.,
3. Эльконин Д. Б. Развитие устной и письменной речи учащихся. – М.: ИНТОР, 1998. – 112 с.
4. Gerald Kelly. How to Teach Pronunciation. Pearson Education Limited, 2000. – 154 pp.